

NOTAT Sygeplejerskers fysiske arbejdsmiljø 2023

I perioden 23. august til 11. september 2023 har DSR Analyse og MEGAFON gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt medlemmerne af Dansk Sygeplejeråds medlemspanel. Samlet deltog 1.421 panelmedlemmer i undersøgelsen, hvilket svarer til en svarprocent på 46 pct. Dette notat præsenterer de af undersøgelsens resultater, der handler om det fysiske arbejdsmiljø. Resultaterne bygger på svar fra sygeplejersker uden ledelsesansvar ansat i kommuner og regioner, som udgør 1.089 af panelmedlemmerne. Tal er sammenlignet med en tilsvarende undersøgelse fra 2017 og 2019.

Hovedresultater

- Hver fjerde sygeplejerske (23%) har inden for de sidste 12 måneder været udsat for en eller flere arbejdsulykker.
- 26% rapporterer, at de har eller har haft en erhvervssygdom. Flest har håndeksem eller 'andre' erhvervssygdomme.
- 12% angiver at have haft sygedage på grund af fysiske påvirkninger på arbejdspladsen.
- 63% af sygeplejerskerne er helt eller delvist enige i, at der er forhold i arbejdslivet, der kan gøre det vanskeligt at blive på arbejdsmarkedet frem til pensionsalderen.
- 62% af sygeplejersker angiver, at højt arbejdspress er en barriere for at kunne arbejde som sygeplejerske indtil pensionsalderen. Herefter kommer psykiske belastninger i arbejdet.

Hvilke fysiske belastninger er sygeplejerskerne udsat for?

Medlemspanelet er spurgt til hvor ofte de udsættes for forskellige fysiske belastninger. Bemærk, at der er i 2017 og 2019, blev spurgt ind til flere typer af fysiske belastninger.

Tabel 1 viser, at sygeplejerskerne overordnet set bliver udsat for en lidt mindre grad af fysiske belastninger i 2023 end i 2017, men i en lidt højere grad end i 2019. Fx viser tabellen, at 24% af sygeplejersker arbejder i foroverbøjet stilling mindst halvdelen af tiden i 2023. Denne andel var 19% i 2019 og 26% i 2017. Markant flere (37%) angiver dog i 2023 at skulle gentage de samme arbejdsopgaver flere gange i timen mindst halvdelen af tiden end i både 2017 (27%) og 2019 (27%).

Tabel 1. Er du i dit arbejde udsat for ... mindst halvdelen af tiden, 2017, 2019 og 2023

	2017	2019	2023
Støj, der er så høj, at man må hæve stemmen for at tale sammen	21%	16%	-
Træk i arbejdslokalerne, så man mærker det suser	28%	22%	-
Støv, som er synligt i almindelig belysning	23%	23%	-
Dårlig belysning (for svag eller blændende)	25%	23%	-
At skulle gentage de samme arbejdsopgaver mange gange i timen	27%	26%	37%
Arbejde i foroverbøjet stilling	26%	19%	24%
Arbejde, hvor du vrider ryggen	20%	12%	17%
Skub eller træk af tunge byrder	17%	10%	11%
At bære/løfte tunge byrder (mindst 10 kg)	11%	6%	6%
Langvarigt stående arbejde (medregnes kun, når du står stille)	14%	13%	18%
Transport i arbejdet	14%	11%	-
Tobaksrøg fra andres rygning	6%	3%	-
Risiko for fald og snuble *	16%	10%	12%
Antal	1443	1401	1089

Anm. Sygeplejersker uden ledelsesansvar ansat i kommuner og regioner. Se bilagstabellerne med flere oplysninger. * fx pga. glat/ujævn underbelægning, rod, lavt hængende ledninger m.m. Kilde: DSR analyse/MEGAFON

32% af sygeplejersker oplever at have stillesiddende arbejde. 39% angiver at have stående eller gående arbejde uden legemlig anstrengelse, mens knap 3 ud af 10 angiver arbejde, der er med løft, tungt eller gentagne bevægelser. Samme billede ses i 2019 og 2017. Dette fremgår af tabel 2.

Tabel 2. Hvilken fysisk aktivitet kræves i dit daglige arbejde?

	2017	2019	2023
Hovedsageligt stillesiddende arbejde, som ikke kræver legemlig anstrengelse.	25%	29%	32%
Arbejde, som i stor udstrækning udføres stående eller gående, men ellers ikke kræver legemlig anstrengelse.	40%	40%	39%
Stående eller gående arbejde med en del løfte- eller bærearbejde.	28%	25%	21%
Tungt eller hurtigt arbejde, som er anstrengende.	3%	2%	3%
Mange gentagende bevægelser med brug af muskelkraft, fx UL-scanning	2%	2%	3%
Ved ikke	2%	2%	1%
Total	100%	100%	100
Antal	1.443	1.401	1.089

Anm.: Sygeplejersker uden ledelsesansvar ansat i kommuner og regioner. Kilde: DSR analyse/MEGAFON

Arbejdsskader

Knap hver fjerde sygeplejerske (23%) har inden for de sidste 12 måneder været udsat for en eller flere arbejdsulykker. 4% af disse har været udsat for snit-/stiksår fra forurenede kanyle eller instrument seneste 12 måneder. Dette fremgår af tabel 3. Der ses marginale ændringer i forhold til de foregående undersøgelser i 2017 og 2019.

Tabel 3. Har du inden for de sidste 12 måneder været udsat for en eller flere ulykker i arbejdstiden? (sæt gerne flere krydser)

	2017	2019	2023
Ja, en eller flere	26%	25%	23%
... Ja, snit-/stiksår på forurenede kanyle eller instrument	6%	5%	4%
... Ja, snit-/stiksår på ren kanyle eller instrument	5%	5%	5%
... Ja, forstuvning, forstrækning eller forvridning	4%	5%	5%
... Ja, akut lænde-/rygskade	6%	6%	5%
... Ja, akut skulder-/nakkeskade	5%	5%	4%
... Ja, akut skade i arme eller ben	3%	2%	2%
... Ja, andet	5%	6%	6%
Nej	73%	74%	76%
Ved ikke	1%	1%	1%
Antal	1.443	1.401	1.089

Anm.: Sygeplejersker uden ledelsesansvar ansat i kommuner og regioner. Kolonnerne summerer ikke til 100%, da flere svar kunne vælges samtidigt. Kilde: DSR Analyse/MEGAFON

Erhvervssygdomme

26% rapporterer, at de har eller har haft en erhvervssygdom. Flest har håndeksem eller andre erhvervssygdomme. Dette fremgår af tabel 4.

Tabel 4. Har du, eller har du haft, en erhvervssygdom?

	2017	2019	2023
Ja, en eller flere	24%	28%	26%
... Ja, toksisk/allergisk håndeksem	7%	8%	9%
... Ja, rygskeade pga. f.eks. tunge plejearbejde i mange år	9%	10%	7%
... Ja, hepatitis/anden infektionssygdom	0%	0%	1%
... Ja, andet	10%	12%	13%
Nej	74%	69%	71%
Ved ikke	3%	3%	3%
Total	100%	100%	100%
Antal	1.443	1.401	1089

Anm.: Sygeplejersker uden ledelsesansvar ansat i kommuner og regioner. Kolonnerne summerer ikke til 100%, da flere svar kunne vælges samtidigt. Kilde: DSR Analyse/MEGAFON

Sammenholdes forekomsten af arbejdsskader og erhvervssygdomme finder vi, at 6% af sygeplejerskerne både er ramt af en arbejdsskade og en erhvervssygdom, jf. tabel 5.

Tabel 5. Sammenhæng mellem arbejdsskade og erhvervssygdom

	2017	2019	2023
Både erhvervssygdom og arbejdsskade	8%	9%	6%
Kun erhvervssygdom	16%	19%	20%
Kun arbejdsskade	18%	15%	17%
Ingen	58%	56%	57%
Total	100%	100%	100%
Antal	1.443	1401	1089

Anm.: Sygeplejersker uden ledelsesansvar ansat i kommuner og regioner. Kilde: DSR analyse/MEGAFON

Hudproblemer

29% af sygeplejerskerne har hudproblemer som følge af deres arbejde, jf. tabel 6. Tabellen viser, at det i langt de fleste tilfælde er på hænderne.

Tabel 6. Har du hudproblemer som følge af dit arbejde?

	2017	2019	2023
Ja	29%	29%	29%
... Ja, på hænderne	28%	26%	26%
... Ja, andre steder	3%	3%	6%
Nej	66%	70%	69%
Ved ikke	5%	2%	2%
Total	100%	100%	100%
Antal	1.443	1401	1089

Anm.: Respondenterne er forud for spørgsmål om hudproblemer forelagt følgende definition: *Med hudproblemer mener vi kløe, røde plamager, tør og revnet hud og/eller små vandblærer.* sygeplejersker uden ledelsesansvar ansat i kommuner og regioner. Kolonnerne summerer ikke til 100%, da flere svar kunne vælges samtidigt. Kilde: DSR analyse/MEGAFON

12% angiver at have haft sygedage på grund af fysiske påvirkninger på arbejdspladsen, jf. tabel 7. Sygeplejersker, der har en arbejdsskade, erhvervssygdom eller hudproblemer, har oftere sygedage pga. fysiske påvirkninger på arbejdspladsen.

Tabel 7. Har du inden for de sidste 12 måneder haft sygedage på grund af fysiske påvirkninger på arbejdspladsen? 2023

	Alle deltagere	Deltagere m. arbejdsskade (tabel 4)	Deltagere m. erhvervssygdom (tabel 5)	Deltagere m. hudproblemer (tabel 6)
Ja	12%	24%	24%	16%
Nej	87%	74%	75%	87%
Ved ikke	1%	2%	1%	1%
Total	100%	100%	100%	100%
Antal	1089	250	285	320

Anm. 1.401 sygeplejersker uden ledelsesansvar ansat i kommuner og regioner. Spørgsmål ikke stillet i 2017. Kilde: DSR analyse/MEGAFON

63% af sygeplejerskerne er helt enige (34%) eller delvist enige (29%) i, at der er forhold i arbejdslivet, der kan gøre det vanskeligt at blive på arbejdsmarkedet frem til pensionsalderen, jf. tabel 8. Sygeplejersker der har angivet en eller flere arbejdsskader, erhvervssygdomme eller hudproblemer er i højere grad enige i udsagnet om, at der er forhold, som gør det vanskeligt at blive på arbejdsmarkedet frem til pensionsalderen (ej vist).

Tabel 8. Hvor enig eller uenig er du i følgende: "Der er forhold i mit arbejdsliv, der kan gøre det vanskeligt for mig at blive på arbejdsmarkedet frem til pensionsalderen"

	2019	2023
Helt enig	30%	34%
Delvist enig	31%	29%
Hverken enig eller uenig	11%	12%
Delvist uenig	12%	9%
Helt uenig	14%	15%
Ved ikke	2%	3%
Total	100%	100

Anm. Sygeplejersker uden ledelsesansvar ansat i kommuner og regioner. Spørgsmål ikke stillet i 2017. Kilde: DSR analyse/MEGAFON

Sygeplejerskerne har afslutningsvist haft mulighed for at angive, hvilke barrierer de oplever for at kunne arbejde som sygeplejerske frem til deres pensionsalder. De forhold, som flest har angivet, er højt arbejdspress, fysisk belastende arbejde og psykisk belastende arbejde, jf. tabel 9.

Tabel 9. Hvilke barrierer oplever du, der er for, at du kan arbejde som sygeplejerske ift. at kunne blive i dette indtil din pensionsalder (sæt max tre krydser)

	2019	2023
Højt arbejdspress	66%	62%
Psykisk belastende arbejde	33%	43%
Fysisk belastende arbejde	35%	40%
Nedslidning	27%	28%
Jeg oplever manglende tilpasningsmuligheder og fleksibilitet	16%	16%
Jeg oplever manglende udviklingsmuligheder	10%	9%
Jeg oplever for høje krav til udvikling	8%	5%
Jeg oplever, at arbejdspladsen ikke anerkender ældre medarbejdere	8%	6%
Jeg oplever, at yngre kollegaer ikke anerkender ældre kollegaer	2%	2%
Andre årsager	9%	9%
Ingen barrierer	10%	9%
Total	100%	100%

Anm. Sygeplejersker uden ledelsesansvar ansat i kommuner og regioner. Spørgsmål ikke stillet i 2017. Kolonnen summerer ikke til 100%, da flere svar kunne vælges samtidigt. Kilde: DSR analyse/MEGAFON

Bilagstabel. Er du i dit arbejde udsat for, 2023

	Næsten hele tiden	Ca. 75% af tiden	Ca. 50% af tiden	Ca. 25% af tiden	Sjældent/meget lidt	Aldrig
At skulle gentage de samme arbejdsopgaver mange gange i timen	10%	10%	17%	24%	29%	7%
Arbejde i foroverbøjet stilling	2%	5%	17%	29%	39%	8%
Arbejde, hvor du vrider ryggen	2%	5%	11%	24%	49%	10%
Skub eller træk af tunge byrder	1%	3%	7%	23%	49%	16%
At bære/løfte tunge byrder (mindst 10 kg)	1%	2%	3%	14%	55%	24%
Langvarigt stående arbejde (medregnes kun, når du står stille)	3%	5%	10%	20%	43%	18%
Risiko for fald og snuble fx pga. glat/ujævn underbelægning, rod, lavt hængende ledninger m.m.	4%	3%	6%	17%	50%	21%

Anm. N=1089 sygeplejersker uden ledelsesansvar ansat i kommuner og regioner. Ved ikke er ikke medtaget. Kilde: DSR analyse/MEGAFON

Bilagstabel. Er du i dit arbejde udsat for, 2019

	Næsten hele tiden	Ca. 75% af tiden	Ca. 50% af tiden	Ca. 25% af tiden	Sjældent/meget lidt	Aldrig
Støj, der er så høj, at man må hæve stemmen for at tale sammen	3%	4%	9%	22%	48%	13%
Træk i arbejdslokalerne, så man mærker det suser	7%	6%	9%	18%	45%	15%
Støv, som er synligt i almindelig belysning	10%	5%	8%	14%	43%	18%
Dårlig belysning (for svag eller blændende)	6%	5%	12%	18%	42%	17%
At skulle gentage de samme arbejdsopgaver mange gange i timen	6%	6%	13%	20%	35%	16%
Arbejde i foroverbøjet stilling	3%	5%	11%	32%	37%	12%
Arbejde, hvor du vrider ryggen	2%	3%	7%	27%	45%	15%
Skub eller træk af tunge byrder	2%	3%	6%	24%	48%	18%
At bære/løfte tunge byrder (mindst 10 kg)	1%	1%	3%	15%	53%	26%
Langvarigt stående arbejde (medregnes kun, når du står stille)	2%	4%	8%	17%	45%	24%
Transport i arbejdet	3%	2%	5%	21%	38%	25%
Tobaksrøg fra andres rygning	1%	1%	2%	8%	25%	64%
Risiko for fald og snuble fx pga. glat/ujævn underbelægning, rod, lavt hængende ledninger m.m.	3%	2%	5%	14%	48%	27%

Anm. N=1401 sygeplejersker uden ledelsesansvar ansat i kommuner og regioner. Ved ikke er ikke medtaget. Kilde: DSR analyse/MEGAFON

Bilagstabel. Er du i dit arbejde udsat for, 2017

	Næsten hele tiden	Ca. 75% af tiden	Ca. 50% af tiden	Ca. 25% af tiden	Sjældent/meget lidt	Aldrig
Støj, der er så høj, at man må hæve stemmen for at tale sammen *	3%	6%	12%	20%	47%	11%
Træk i arbejdslokalerne, så man mærker det suser *	8%	8%	12%	20%	39%	13%
Støv, som er synligt i almindelig belysning	9%	6%	8%	16%	44%	18%
Dårlig belysning (for svag eller blændende)	7%	7%	11%	18%	39%	17%
At skulle gentage de samme arbejdsopgaver mange gange i timen *	6%	8%	13%	22%	35%	14%
Arbejde i foroverbøjet stilling *	4%	8%	14%	31%	34%	10%
Arbejde, hvor du vrider ryggen *	3%	6%	11%	27%	41%	13%
Skub eller træk af tunge byrder *	3%	5%	9%	25%	42%	16%
At bære/løfte tunge byrder (mindst 10 kg) *	2%	3%	6%	16%	51%	23%
Langvarigt stående arbejde (medregnes kun, når du står stille) *	2%	5%	7%	18%	41%	25%
Transport i arbejdet *	5%	3%	6%	19%	34%	28%
Tobaksrøg fra andres rygning *	1%	2%	3%	8%	24%	60%
Risiko for fald og snuble fx pga. glat/ujævn underbelægning, rod, lavt hængende ledninger m.m. *	4%	5%	7%	15%	44%	25%

Anm. N=1.443 sygeplejersker uden ledelsesansvar ansat i kommuner og regioner. Ved ikke er ikke medtaget. Kilde: DSR analyse/MEGAFON